

ЗНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ З ТРАНСПОРТНИХ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ МЕРЕЖ ТА ЗНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ З ЕЛЕКТРОННИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ЯК РІЗНОВИДИ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ ДІЙ

REMOVAL OF INFORMATION WITH TRANSPORT TELECOMMUNICATION NETWORKS AND REMOVAL OF INFORMATION FROM ELECTRONIC INFORMATION SYSTEMS AS A VARIETY OF SECRET INVESTIGATIVE ACTION

Мужиловський А.А.,
студент

*Інституту прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

У статті досліджуються особливості проведення окремих негласних слідчих дій, що пов'язані з втручанням у приватне життя, на прикладах зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж та зняття інформації з електронних інформаційних систем. Здійснено аналіз основних положень Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) щодо проведення негласних слідчих дій, що передбачають втручання у приватне спілкування. Виявлено проблемні питання проведення даних негласних слідчих дій.

Ключові слова: негласні слідчі дії, приватне спілкування, транспортні телекомунікаційні мережі, електронні інформаційні системи, зняття інформації, протидія злочинності.

В статье исследуются особенности проведения отдельных негласных следственных действий, связанных с вмешательством в частную жизнь, на примерах снятия информации с транспортных телекоммуникационных сетей и снятия информации с электронных информационных систем. Осуществлен анализ основных положений Уголовно-процессуального кодекса Украины (далее – УПК) о проведении негласных следственных действий, предусматривающие вмешательство в частное общение. Выявлены проблемные вопросы проведения данных негласных следственных действий.

Ключевые слова: негласные следственные действия, личное общение, транспортные телекоммуникационные сети, электронные информационные системы, снятие информации, противодействие преступности.

The article deals with the peculiarities of carrying out of separate secret investigatory actions, which are connected with interference with private life on examples of removal of information from transport telecommunication networks and removal of information from electronic information systems. The analysis of the main provisions of the Criminal Procedure Code of Ukraine (hereinafter referred to as the CPC) concerning the conduct of tacit investigation actions involving interference with private communication is carried out. The problematic issues of the conduct of secret investigative actions are revealed.

Key words: secret investigation actions, private communication, transport telecommunication networks, electronic information systems, information removal, counteraction to crime.

Постановка проблеми. Закріплення у КПК України інституту негласних слідчих (розшукових) дій безумовно є важливим, адже не завжди можна отримати докази шляхом проведення лише слідчих дій. Проте, оскільки відомості про факт та методи їх проведення не підлягають розголошенню, то існує ризик необґрунтованого порушення прав людини і громадянина. До того ж, такі негласні слідчі дії, як зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж та зняття інформації з електронних інформаційних систем, характеризуються втручанням у приватне спілкування особи, що не завжди є бажаним для неї та може завдати шкоди інтересами інших людей, що не мають відношення до конкретного кримінального провадження. А тому поглиблене дослідження вищезазначених негласних слідчих дій (розшукових) дій, як засобів пізнавальної діяльності з розкриття кримінальних правопорушень, є важливим на даному етапі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інститут негласних слідчих (розшукових) дій розглядався такими науковцями, як: Н.М. Ахирська, М.Л. Грібов, В.О. Глушков, С.О. Гриненко, О.М. Дроздов, В.А. Колесник, Д.Й. Никифорчук, М.А. Погорелький, В.М. Тертишник, Л.Д. Удалова, В.В. Шум та інші. Ними висвітлюється поняття, риси та система негласних слідчих (розшукових) дій. Проте частина питань, що пов'язані з проведенням окремих негласних слідчих дій, залишаються не вирішеними та потребують додаткового дослідження.

Постановка завдання. Дослідження особливостей проведення окремих негласних слідчих дій на прикладах зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж та зняття інформації з електронних інформаційних систем.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні у світі спостерігається бурхливий розвиток науки і техніки, що веде за собою зростання рівня використання електронних засобів, соціальних мереж, інформаційних систем у багатьох сферах життєдіяльності. В свою чергу, зростає і рівень злочинності, яка, змінюється, стає більш сучасною. Злочинці активно використовують новітні інформаційні технології, можливості інтернет мережі та інші чинники, що значною мірою ускладнює роботу правоохоронних органів із своєчасного та якісного розкриття та розслідування злочинів.

Негласні слідчі (розшукові) дії проводяться у випадках, якщо відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб. Одними з таких є зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж та зняття інформації з електронних інформаційних систем.

Відповідно до ч. 1 ст. 263 КПК, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (мереж, що забезпечують передавання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень будь-якого виду між підключеними до неї телекомунікаційними мережами доступу) є різновидом втручання у приватне спілкування, яке проводиться без відома осіб, які використовують засоби телекомунікацій для передавання інформації, на підставі ухвали слідчого судді, якщо під час його проведення можна встановити обставини, які мають значення для кримінального провадження.

Об'єктом зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж як фрагменту реальної дійсності, на вивчення якого спрямована діяльність суб'єкта, є приватне спілкування у вигляді передання каналами зв'язку інфор-

мації від однієї особи до іншої, зміст якої має значення для досудового розслідування [1, с. 148].

Положення КПК більш детально розкрито в Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, затвердженій наказом Генеральної прокуратури України від 16 листопада 2012 року (далі – Інструкція). Так, відповідно до п. 1.11.5.1., зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж поділяється на:

- контроль за телефонними розмовами, що полягає в негласному проведенні зі застосуванням відповідних технічних засобів, у тому числі встановлених на транспортних телекомунікаційних мережах, спостереження, відбору та фіксації змісту телефонних розмов, іншої інформації та сигналів (SMS, MMS, факсимільний зв'язок, модемний зв'язок тощо), які передаються телефонним каналом зв'язку, що контролюється;

- зняття інформації з каналів зв'язку, що полягає в негласному одержанні, перетворенні і фіксації із застосуванням технічних засобів, у тому числі встановлених на транспортних телекомунікаційних мережах, у відповідній формі різних видів сигналів, які передаються каналами зв'язку мережі Інтернет, інших мереж передачі даних, що контролюються.

Дана слідча дія передбачає втручання у приватне спілкування особи, а тому важливим залишається питання оцінки правомірності та наявності підстав для зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж. Слідчий суддя не досліджує необхідну інформацію в першооснові, а обмежений документами, складеними слідчим або прокурором. А тому фактично, відповідальність за законність такого втручання у приватне життя більшою мірою покладається на слідчого, прокурора та оперативних працівників.

Важливим моментом у проведенні даної негласної дії є підготовка, рівень якої впливає на якість отриманих результатів в майбутньому. Тому перед прийняттям рішення про зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж потрібно встановити особливості його проведення, зокрема: кількість абонентських номерів, які використовує особа, а також наскільки вона довіряє даному виду зв'язку. Крім того, необхідно, звернути увагу на те, що особа, яка вчиняє корупційні діяння, може бути не єдиним користувачем телекомунікаційної мережі (абонентського номера), наприклад, колективне користування (приміщення суду). Тому слід пам'ятати, що в такому разі здійснюється зняття інформації вибірково, лише стосовно осіб, які становлять інтерес [2, с. 337].

Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж повинно здійснюватися працівником, який має відповідну спеціальну фахову підготовку, оскільки його потрібно орієнтувати на інформацію про діяльність особи, установу, в якій вона працює, її гарантії недоторканності, особливості її мовлення, професійного сленгу, жаргону. Непідготовлений працівник, який не розуміє справжнього змісту розмови злочинця, може не врахувати у своїх звітах важливу для слідчого або оперативного працівника інформацію, що в результаті призведе до негативних наслідків під час досудового розслідування, зокрема – не встановлення істини у справі.

З цього приводу у п. 3.5. Інструкції міститься положення про те, що негласна слідча (розшукова) дія – зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж – доручається лише відповідним підрозділам органів внутрішніх справ та Служби безпеки України.

Одним із провідних питань у підготовці та проведенні цієї негласної слідчої (розшукової) дії є встановлення особи, спілкування якої буде підлягати контролю. Ідентифікаційна телекомунікаційна картка, яка використовується для ідентифікації кінцевого обладнання абонента в телекомунікаційній мережі (SIM-картка, USIM-картка, R-UIM-картка

тощо), не дає можливості ідентифікувати абонента – фізичну особу, яка користується такою картою, адже на сьогоднішній день в Україні немає законодавчої вимоги щодо укладення договору про надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку у письмовій формі, що гарантуватиме ідентифікацію абонента [3, с. 76]. Таке зауваження є слушним, адже, не зважаючи на те, що на цьому у науковій літературі неодноразово наголошувалося, питання законодавчого врегулювання порядку реалізації ідентифікаційних телекомунікаційних карток на сьогодні не вирішено.

Позитивним моментом у цьому напрямку є те, що з 13 грудня 2018 року набирає чинності Рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації Про затвердження Порядку реєстрації абонентів, які отримують телекомунікаційні послуги без укладення договору в письмовій формі, яким встановлюється добровільна реєстрація абонентів у оператора, провайдера телекомунікацій шляхом подання заяви про реєстрацію.

Однак слід зосередити увагу на тому, що ідентифікації підлягає кінцеве обладнання за допомогою телекомунікаційної картки, яка надає доступ до телекомунікаційної мережі (у цьому разі ідентифікується не абонент, а номер у телефонній мережі), IMEI, що фактично також ідентифікує кінцеве обладнання, а саме мобільний термінал. Однак на підставі проведеного вище аналізу можна зробити висновок про те, що на сьогодні у слідчого, прокурора чи оперативних підрозділів відсутні практичні можливості надати слідчому судді відомості, які унікально ідентифікують абонента спостереження. Адже відсутні документальні підтвердження факту користування конкретною особою кінцевим обладнанням (мобільним телефоном). Разом із тим, посилаючись на ідентифікаційну картку, можна ідентифікувати кінцеве обладнання, однак не можна ідентифікувати користувача цієї картки.

За умови відсутності ідентифікації абонента фактично відсутній правовий зв'язок між таким абонентом та кінцевим обладнанням, а отже, відсутня підстава для повідомлення конкретної особи про те, що у її особисте приватне життя втручалися представники правоохоронних органів. Тому це питання потребує обов'язкового детального законодавчого врегулювання.

Як слушно зауважує В.Г. Уваров, використанню для доказування матеріалів звукозапису телефонних розмов має передувати експертиза матеріалів і засобів звукозапису, яка може дати відповіді на такі питання: кому з числа перерахованих осіб належать окремі вислови; чи є голос, зафіксований на фонограмі, голосом конкретної особи [4, с. 123].

У юридичній літературі висловлена пропозиція доповнити ст. 263 КПК частиною, яка б містила вказівку на фактичні підстави зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, і викласти її у такому виді: «зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж може бути застосовано лише у провадженні щодо тяжкого або особливо тяжкого злочину за наявності такої сукупності фактичних даних, яка дає змогу слідчому дійти висновку про ймовірність того, що під час його проведення можуть бути отримані фактичні дані, що за певних умов можуть бути змістом доказів у провадженні» [5, с. 256].

Проте таке доповнення не є необхідним, адже у ч. 2 ст. 246 КПК вже передбачено, що негласні слідчі (розшукові) дії, передбачені статтями 263, 264 (в частині дій, що проводяться на підставі ухвали слідчого судді), проводяться виключно у кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів. А відповідно до п. 9 ч. 2 ст. 248 КПК зазначається, що у клопотанні до слідчого судді клопотання про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії зазначається обґрунтування можливості отримання під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії доказів, які самостійно або в сукуп-

ності з іншими доказами можуть мати суттєве значення для з'ясування обставин злочину або встановлення осіб, які його вчинили.

Отже слід визнати, що зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж є важливим засобом отримання мовної інформації – фонограми із записом переговорів підозрюваного, обвинуваченого та інших осіб, що містить відомості про обставини злочину, які мають значення для справи, проте недоліки у регулюванні можуть вплинути на якість проведення негласної слідчої дії.

Щодо іншої слідчої дії, що пов'язана з втручанням у приватне життя, то відповідно до ч.1 ст. 264 Кримінального процесуального кодексу України, пошук, виявлення і фіксація відомостей, що містяться в електронній інформаційній системі або її частинах, доступ до електронної інформаційної системи або її частини, а також отримання таких відомостей без відома її власника, володільця або утримувача може здійснюватися на підставі ухвали слідчого судді.

Зняття інформації з електронних інформаційних систем здійснюється шляхом втручання у приватне спілкування людини тільки на підставі відповідної ухвали суду. Підставою ж для прийняття вказаної ухвали суду є відомості про наявність інформації в електронній інформаційній системі або її частині (база даних, система управління базою даних, клієнтське програмне забезпечення тощо), яка має значення для досудового розслідування [6, с. 83].

Як бачимо, фактичними підставами зняття інформації з електронних інформаційних систем є фактичні дані, які вказують на наявність в електронній інформаційній системі або її частині даних, що мають певне значення для кримінального провадження.

Юридичними ж підставами зняття інформації з електронних інформаційних систем вважають ухвалу слідчого судді або дозвіл власника, володільця чи утримувача відповідної електронної інформаційної системи.

Порядок зняття інформації з електронних інформаційних систем визначається загальними правилами здійснення негласних слідчих (розшукових) дій. Зняття інформації з електронних інформаційних систем здійснюється шляхом безпосереднього фізичного доступу до них, а також шляхом застосування спеціальних програмних продуктів з подоланням системи логічного захисту, та полягає в копіюванні інформації із жорсткого диска й інших електронних носіїв інформації [7, с. 38]. Особливість дослідження об'єкта обумовлює необхідність залучення до проведення даної слідчої дії спеціаліста, а саме фахівця у сфері комп'ютерних технологій.

Зняття інформації здійснюється без відома власника, володільця або утримувача системи. А тому вкрай важливим питанням є рівень та межі втручання в приватне спілкування. Адже саме тут існує ймовірність, що в цій частині дії норм КПК можливі певні порушення прав людини, коли втручання у приватне спілкування є не виправданим.

Напевно саме з цієї причини законодавець встановив вимогу про необхідність зазначення в ухвалі слідчого судді ідентифікаційних ознак електронної інформаційної системи, у якій може здійснюватися втручання у приватне спілкування (найменування електронної інформаційної системи, фізична адреса розташування її файлових серверів та робочих станцій або електронна адреса в мережі Інтернет, її власник, володільця або утримувач) та способу, яким обмежений доступ до неї.

Піклуючись про забезпечення прав та законних інтересів особи у кримінальному провадженні, законодавець допускає можливість застосування негласних слід-

чих (розшукових) дій щодо тяжких та особливо тяжких злочинів, якщо відомості про них та особу, яка їх вчинила, неможливо отримати в інший спосіб. У наведеному у ч. 2 ст. 246 КПК переліку слідчих (розшукових) дій не вказується на зняття інформації з електронних інформаційних систем (ч. 2 ст. 264 КПК). У зв'язку із цим можна дійти висновку про можливість його застосування щодо злочинів, які не відносяться до тяжких або особливо тяжких [8, с. 5].

Як зазначає В.Г. Уваров, регламентація зняття інформації з електронних інформаційних систем потребує суттєвого вдосконалення, враховуючи, що дана слідча дія нова і наразі не існує сталі практики її застосування, а детальна регламентація її проведення може мінімізувати можливі помилки, виходячи із загальних вимог, що пред'являються до інститутів слідчих дій [4, с. 174]. Маємо погодитись, адже успішність виконання такої негласної слідчої дії значною мірою залежить від наявності чіткої процедури проведення, а тому варто розвивати технології та методи зняття інформації з електронних інформаційних систем для більш швидкого їх отримання та подальшої їх обробки та використання.

Найвні й інші проблемні питання під час зняття інформації з електронної інформаційної системи. Одними з яких є те, що існують програмні забезпечення та системи, з яких доволі важко отримати інформацію, або її зняття займає довгий проміжок часу, а тому вимоги до спеціалістів у цій сфері мають бути досить високими.

За результатами зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, електронних інформаційних систем та/або їх частин може бути отримано інформацію, що має доказове значення у кримінальному провадженні та може вказувати на ознаки вчинення злочину окремими особами, їх спілниками, місця зберігання документів і предметів, що мають доказове значення, тощо.

Зняття інформації з електронних інформаційних систем – один із нових, проте найефективніших способів отримання інформації про осіб, які становлять інтерес в досудовому розслідуванні, який може дати позитивний результат лише в разі проведення відповідних дій оперативного і технічного характеру.

Висновок. Закріплення в чинному КПК України процесуального інституту негласних слідчих (розшукових) дій є поштовхом для покращення організації, якості, своєчасності розслідування та розкриття злочинів. Але на жаль, чинне законодавство України та реалії сьогодення не дають об'єктивної можливості для якісного проведення зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж та зняття інформації з електронних інформаційних систем. Такий стан справ несе за собою ризик порушення конституційних прав людини і громадянина на особисту недоторканість та таємницю приватного життя. Також актуальними залишаються і технічні питання проведення вищезазначених негласних слідчих дій, особливо щодо зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж. Не зважаючи на наявні неточності в правовому регулюванні, варто розвивати технології та методи зняття інформації з електронних інформаційних систем для більш швидкого їх отримання та подальшої їх обробки та використання.

За таких умов вважаємо, що усунення вказаних недоліків чинного законодавства України є вкрай важливим для формування дійових механізмів гарантування прав, свобод та інтересів людини і громадянина під час проведення негласних слідчих дій, що передбачають втручання у приватне життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Меживой О.В. Зняття інформації з мереж телекомунікацій у сучасному кримінальному провадженні. Вісник Кримінологічної асоціації України: зб. наук. пр. Харків. нац. ун-т внутр. справ, Кримінол. асоц. України. Харків: ХНУВС, 2013. 2013. № 5. С. 148–159.
2. Шевченко В.М. Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж як оперативно-розшуковий захід, який проводиться під час розслідування та розкриття корупційних діянь в органах судової влади України. Часопис Київського університету права. 2013. № 3. С. 336–339.
3. Самбор М.А. Негласні слідчі (розшукові) дії, пов'язані зі зняттям інформації з транспортних телекомунікаційних мереж та встановленням місцезнаходження радіоелектронного засобу: підстави для проведення та умови гарантування прав і свобод людини та громадянина як споживача послуг рухомого (мобільного) зв'язку. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Сер.: Юридичні науки. 2013. № 1. С. 74–81. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdujn_2013_1_13.
4. Уваров В.Г. Зняття інформації з телекомунікаційних мереж. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2017. № 2. Том 1. С. 121–124.
5. Маскалюк І.І. Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж як різновид втручання у приватне спілкування. Науковий вісник публічного та приватного права. 2016. Вип. 4. С. 254–258.
6. Лисюк Ю.В. Зняття інформації з електронних інформаційних систем як різновид втручання в приватне спілкування під час здійснення негласних слідчих дій у кримінальному провадженні. Право і Безпека. 2013. № 3. С. 81–85.
7. Мельник Д.В. Перспективи нормативно-правового врегулювання зняття інформації з телекомунікаційних мереж та електронних інформаційних систем у новому КПК України. Правове, нормативне та метрологічне забезпечення системи захисту інформації в Україні: науково-технічний збірник. 2012. Вип. 2'24. С. 34–40.
8. Лук'янчиков Є.Д., Лук'янчиков Б.Є. Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій. Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2014. №1'9. С. 1–17.
9. Кримінальний процесуальний кодекс України. URL: Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI. Законодавство України: офіц. веб-портал Верхов. Ради України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/paran492#n492>.
10. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні. Наказ від 16.11.2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5. Законодавство України: офіц. веб-портал Верхов. Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12>.
11. Порядок реєстрації абонентів, які отримують телекомунікаційні послуги без укладення договору в письмовій формі. Рішення від 28.11.2017 № 607. Законодавство України: офіц. веб-портал Верхов. Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0145-18>.

УДК 34.096

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ПРИВАТНОЇ ДЕТЕКТИВНОЇ (РОЗШУКОВОЇ) ДІЯЛЬНОСТІ

CONCEPTS AND SIGNS OF PRIVATE DETECTIVE (SEARCH) ACTIVITY

Мулявка Д.Г.,

кандидат юридичних наук, професор,
завідувач кафедри оперативно-розшукової діяльності
Університету державної фіскальної служби України

Шилє Д.А.,

курсант
Національного університету державної податкової служби України

У статті досліджено етапи розвитку ринку приватних розшукових послуг в Україні. З'ясовано особливості актуального стану їх надання. Виокремлено ознаки та сформульовано поняття приватної детективної (розшукової) діяльності.

Ключові слова: приватна детективна діяльність, розшукові послуги, детективні послуги, пошук, збирання та фіксації інформації, правове регулювання.

В статье исследованы этапы развития рынка частных сыскных услуг в Украине. Выявлены особенности актуального состояния их предоставления. Выделены признаки и сформулировано понятие частной детективной (розыскной) деятельности.

Ключевые слова: частная детективная деятельность, поисковые услуги, детективные услуги, поиск, сбор и фиксация информации, правовое регулирование.

In the article the stages of development of the private detective services market in Ukraine are investigated. The peculiarities of the actual state of their provision are clarified. The signs are singled out and the concept of private detective (search) activity is formulated.

Key words: private detective activity, search services, detective services, search, collection and fixation of information, legal regulation.

Постановка проблеми. Особливістю сучасного етапу розвитку правових відносин в Україні є прагнення держави і громадянського суспільства забезпечити верховенство права і законність у всіх сферах суспільної активності. Це зумовлює особливі вимоги до певних видів діяльності, здійснення яких безпосередньо пов'язано з обмеженнями визначених Конституцією та законами України прав і свобод людини і громадянина. Проте, не зважаючи на нагальну потребу у досконалому правовому регулюванні відносин, пов'язаних зі здійсненням приватної детективної (розшукової) діяльності, вона вже третє десятиліття не

може здобути своє правове закріплення. Прийняття Верховною Радою України 13 квітня 2017 року Закону України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність», на жаль, не завершилося підписанням цього Закону Президентом України у встановленому Конституцією України порядку. На сьогодні відбувається активна законотворча робота, спрямована на усунення недоліків вказаного Закону та суперечностей між ним та чинним законодавством.

Вказане обумовлює нагальну потребу з'ясувати поняття та ознаки приватної детективної (розшукової) діяльності з тим, щоб з урахуванням їх особливостей створити